

CÁC PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TIẾNG ANH THEO HƯỚNG TRẢI NGHIỆM CHO HỌC SINH TIỂU HỌC

Nguyễn Thanh Huyền

Trường TH, THCS, THPT Archimedes Đông Anh, Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết trình bày một số phương pháp dạy học tiếng Anh theo hướng trải nghiệm cho học sinh tiểu học như thảo luận nhóm, trò chơi và đóng vai. Các phương pháp này giúp học sinh học tiếng Anh một cách tự nhiên, tích cực, đồng thời phát triển kỹ năng giao tiếp, tư duy và khả năng làm việc nhóm. Việc học thông qua trải nghiệm góp phần nâng cao hứng thú học tập, giúp kiến thức gắn với thực tiễn và tạo tiền đề cho sự phát triển toàn diện của học sinh.

Từ khoá: Phương pháp dạy học, tiếng Anh, hoạt động trải nghiệm

EXPERIENTIAL ENGLISH TEACHING METHODS FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Nguyen Thanh Huyen

Archimedes Dong Anh Primary, Secondary, and High School, Hanoi

Abstract: This article presents several experiential teaching methods for English instruction aimed at primary school students, such as group discussions, games, and role-playing. These methods enable students to learn English in a natural and active manner, while also fostering communication skills, critical thinking, and teamwork abilities. Learning through experience enhances students' interest in studying, connects knowledge with real-life contexts, and lays a foundation for their holistic development.

Keywords: Teaching methods, English, experiential activities

Nhận bài: 14/04/2025

Phản biện: 16/05/2025

Duyệt đăng: 20/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong chương trình giáo dục phổ thông mới, mục tiêu giáo dục tiểu học không chỉ tập trung vào việc chuẩn bị cho học sinh những nền tảng cơ bản về thể chất và tinh thần, kiến thức và kỹ năng thiết yếu để tiếp tục học tập ở bậc trung học cơ sở, mà còn hướng đến việc phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực của học sinh. Một trong những yếu tố quan trọng trong chương trình là hoạt động trải nghiệm, được xem là một phương thức giáo dục quan trọng trong nhà trường.

Giáo dục tiểu học đóng vai trò nền tảng, là bước khởi đầu trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách, đồng thời là nền tảng vững chắc cho sự nghiệp giáo dục phổ thông. Nội dung giảng dạy cần phải xuất phát từ sự hứng thú, sở thích và nguyện vọng của học sinh, tạo điều kiện cho các em phát triển theo cách tự nhiên và gần gũi nhất. Việc áp dụng phương pháp dạy học tiếng Anh theo định hướng trải nghiệm giúp học sinh không chỉ nhận thức rõ về các hoạt động khi các em đang tham gia mà còn tạo cơ hội để giáo viên theo dõi và đánh giá sự tiến bộ của học sinh trong suốt quá trình học, thay vì chỉ dựa vào kết quả học tập cuối cùng.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề về học tập trải nghiệm

Học tập trải nghiệm (Experiential Learning) là phương pháp học của David Kolb. Phương pháp này dựa trên mô hình kim tự tháp học tập, trong đó thể hiện phần trăm hiệu quả ghi nhớ kiến thức, ứng dụng của người học với các hình thức đào tạo khác nhau.

Từ điển Bách khoa Việt Nam diễn giải “trải nghiệm” theo hai nghĩa: Nghĩa chung nhất, “Trải nghiệm là bất kì một trạng thái có màu sắc xúc cảm được chủ thể cảm nhận, trải qua, đọng lại thành bộ phận (cùng với tri thức, ý thức...) trong đời sống tâm lí của từng người”. Còn theo nghĩa hẹp, “Trải nghiệm là những tín hiệu bên trong, nhờ đó các sự kiện đang diễn ra đối với cá nhân được ý thức chuyển thành ý kiến cá nhân, góp phần lựa chọn tự giác các động cơ cần thiết, điều chỉnh hành vi của cá nhân”.

Chu trình học tập trải nghiệm của David Kolb [2] gồm các giai đoạn cụ thể sau: 1) Trải nghiệm cụ thể: người học tham gia các trải nghiệm cụ thể bằng một câu hỏi động não, một gameshow hoặc tổ chức tham quan, dã ngoại liên quan đến nội dung cần học tập trải nghiệm... Để tìm hiểu bản thân người học đã có những kinh nghiệm, khái niệm, kỹ năng nào liên quan đến kỹ năng mới sẽ được hình thành từ đó giúp GV đánh giá được vốn hiểu biết của người học trước khi giới thiệu vấn đề mới; 2) Quan sát, đối chiếu, phản hồi. Thông qua quá trình quan sát, cảm nhận và đối chiếu, phân tích đánh giá các sự vật, hiện tượng, kết nối với vốn kinh nghiệm đã có của bản thân để tìm hiểu về sự vật, hiện tượng. Sau khi trải nghiệm cụ thể, người học sẽ tự mình suy nghĩ hoặc tranh luận với các bạn khác về tính đúng đắn, tính hợp lý của sự việc. Trong mỗi bản thân người học sẽ xuất hiện các ý tưởng, dự định về sự vật, hiện tượng. GV cần

bao quát lớp, tạo điều kiện cho các cá nhân/nhóm tự do trình bày các ý tưởng, kịp thời điều chỉnh, hướng người học vào hoạt động học tập, giúp đỡ các em có khó khăn thông qua phiếu nhiệm vụ, sử dụng câu hỏi gợi ý; 3) Hình thành khái niệm. Bằng việc sử dụng kết hợp nhiều phương pháp và kỹ thuật dạy học khác nhau, người dạy hỗ trợ người học tìm kiếm và làm sáng tỏ các kiến thức liên quan đến sản phẩm hoặc kết quả học tập. Thông qua đó, người học tiếp thu kiến thức mới và xây dựng quy trình luyện tập thực hành; thử nghiệm tích cực. Người học tiến hành luyện tập, thực hành chủ động dưới sự hướng dẫn của GV. Kết thúc quá trình luyện tập, người học được củng cố kiến thức và phát triển kỹ năng mới. Qua đó, hình thành kinh nghiệm mới cho bản thân và kinh nghiệm này trở thành kinh nghiệm ban đầu cho tiến trình học tập tiếp theo.

2.2. Đặc điểm tâm lý học sinh tiểu học trong học tập

Học sinh tiểu học bắt đầu trải qua những sự thay đổi đáng kể về mặt tâm lý, và việc hiểu rõ những sự thay đổi này sẽ giúp giáo viên có thể điều chỉnh phương pháp giảng dạy sao cho phù hợp, mang lại hiệu quả cao trong quá trình học tập của các em. Khi tham gia vào các hoạt động tại gia đình, trường học hay cộng đồng, học sinh tiểu học thể hiện sự chủ động và tích cực hơn, với nhu cầu khám phá và tìm hiểu xung quanh. Các em bắt đầu hình thành quan điểm riêng, mong muốn được khẳng định bản thân, nhận được sự tôn trọng và sự chú ý từ người khác.

Khả năng nhận thức của học sinh tiểu học thường mang tính tổng quát, chưa đi vào chi tiết và đôi khi không ổn định. Các em bị thu hút bởi những sự vật, hiện tượng có màu sắc bắt mắt, sinh động, và nhận thức của các em ngày càng mang tính mục tiêu rõ ràng hơn. Tư duy của các em cũng chịu ảnh hưởng mạnh mẽ bởi cảm xúc, với sự ưu thế của tư duy trực quan và hành động. Dần dần, từ tư duy cụ thể, các em bắt đầu phát triển khả năng tư duy trừu tượng và khái quát. Trí tưởng tượng của học sinh tiểu học đang trong giai đoạn phát triển mạnh mẽ, và nó thường bị chi phối bởi cảm xúc, tình cảm, cũng như những hình ảnh và hiện tượng gắn liền với những rung động tâm lý của các em.

Để phát triển tư duy và trí tưởng tượng của học sinh bằng cách biến các kiến thức “khô khan” thành những hình ảnh có cảm xúc, đặt ra cho các em những câu hỏi mang tính gợi mở, thu hút các em vào các hoạt động nhóm, hoạt động tập thể để các em có cơ hội phát triển quá trình nhận thức lý

tính một cách toàn diện. Trí nhớ của học sinh tiểu học chủ yếu là trí nhớ trực quan hình tượng, trí nhớ từ ngữ - logic đã có bước hình thành nhưng chưa phát triển nhiều. Hiệu quả ghi nhớ có chủ định thời kỳ này phụ thuộc vào nhiều yếu tố như mức độ tích cực tập trung trí tuệ của các em, sức hấp dẫn của nội dung tài liệu, yếu tố tâm lý tìm cảm hay hứng thú của các em. Tình cảm của học sinh tiểu học mang tính cụ thể trực tiếp và luôn gắn liền với các sự vật hiện tượng sinh động, rực rỡ...

Học sinh tiểu học thường có xu hướng hứng thú với việc khám phá và quan sát những sự vật, hiện tượng có màu sắc sinh động. Khi được học qua những hình ảnh trực quan, gắn liền với thế giới xung quanh, các em sẽ dễ dàng ghi nhớ và phát triển khả năng tư duy. Chính vì thế, với đặc điểm nhận thức như vậy, học sinh tiểu học sẽ tiếp thu hiệu quả hơn khi được tham gia vào các tiết học trải nghiệm, nơi các nội dung học tập được liên kết chặt chẽ với thực tế và đời sống của các em.

2.3. Các phương pháp dạy học tiếng Anh theo hướng trải nghiệm cho học sinh tiểu học

2.3.1. Phương pháp thảo luận nhóm/cặp

Thảo luận nhóm/cặp là phương pháp dạy học thông qua việc tổ chức các cuộc trao đổi có mục đích, mang tính tương tác giữa học sinh. Trong quá trình này, học sinh sẽ chia sẻ ý tưởng, quan điểm và cảm xúc của mình, đồng thời lắng nghe và phản hồi từ bạn học. Việc đối diện và thảo luận về những nội dung đã được giao giúp học sinh phát triển kỹ năng giao tiếp, củng cố kiến thức và mở rộng khả năng tư duy.

Mục đích của phương pháp: Mục đích của phương pháp thảo luận nhóm hoặc thảo luận cặp trong dạy học môn tiếng Anh là tạo ra một không gian học tập tích cực, nơi giáo viên có thể tối ưu hóa hiệu quả giảng dạy. Phương pháp này giúp giáo viên truyền đạt kiến thức một cách linh hoạt và hiệu quả hơn. Trong quá trình tìm hiểu và trải nghiệm các chủ đề bài học, việc áp dụng phương pháp thảo luận không chỉ giúp học sinh phát triển kỹ năng giao tiếp, đặc biệt là kỹ năng nói, mà còn tạo cơ hội để học sinh hỗ trợ nhau trong quá trình học. Bằng cách này, những học sinh yếu kém sẽ không cảm thấy bị áp lực và sẽ tự tin hơn khi tham gia vào các buổi thảo luận nhóm.

Cách thực hiện:

Bước 1: Tổ chức nhóm và sắp xếp chỗ ngồi

Việc chia nhóm có thể thực hiện theo nhiều phương thức khác nhau, tuy nhiên cần đảm bảo tính hợp lý và hiệu quả trong cách thức chia nhóm. Mỗi nhóm cần có một cấu trúc tổ chức rõ ràng, phân công nhiệm vụ cho từng thành viên, trong đó

nhóm trưởng đóng vai trò quan trọng. Khi sắp xếp chỗ ngồi, cần chú ý đảm bảo các thành viên trong nhóm ngồi đối diện nhau, tạo điều kiện thuận lợi để trao đổi và thảo luận hiệu quả.

Bước 2: Giao nhiệm vụ và xác định thời gian thảo luận

Giáo viên cần đưa ra các nhiệm vụ cụ thể và dễ hiểu cho từng nhóm, đồng thời hướng dẫn cách thức thảo luận và trình bày kết quả. Thời gian thảo luận cần được giới hạn sao cho phù hợp với độ khó và yêu cầu của bài tập. Thời gian này phải đủ dài để học sinh có thể suy nghĩ, trao đổi và thảo luận một cách đầy đủ.

Bước 3: Giám sát quá trình thảo luận của các nhóm

Khi các nhóm bắt đầu thảo luận, vai trò của giáo viên chuyển từ người hướng dẫn sang người giám sát. Giáo viên cần di chuyển giữa các nhóm để quan sát, lắng nghe và đánh giá tiến độ thảo luận, đồng thời có thể đưa ra lời nhắc nhở hoặc gợi ý nếu cần thiết.

Bước 4: Trình bày kết quả thảo luận

Tùy vào điều kiện cụ thể, các nhóm có thể trình bày kết quả thảo luận theo nhiều hình thức như thuyết trình trực tiếp, viết trên bảng hoặc trình bày trên giấy lớn. Việc chọn người trình bày có thể do nhóm tự cử đại diện hoặc giáo viên chỉ định một học sinh bất kỳ. Sau khi mỗi nhóm trình bày, giáo viên có thể tổ chức các hoạt động phản biện hoặc tương tác giữa các nhóm để làm phong phú thêm buổi thảo luận.

Bước 5: Tổng kết và đánh giá

Trước khi giáo viên đưa ra nhận xét cuối cùng, cần yêu cầu các nhóm tự đánh giá kết quả làm việc của mình, đồng thời cho phép các nhóm đánh giá lẫn nhau. Sau đó, giáo viên sẽ tổng hợp lại các vấn đề đã được thảo luận trong các nhóm, đánh giá những ý kiến đóng góp và giải đáp những thắc mắc của học sinh. Qua phần kết luận, giáo viên giúp học sinh củng cố và ghi nhớ các nội dung

quan trọng, cần thiết. Đánh giá không chỉ dựa vào kết quả đạt được mà còn cần xem xét thái độ, tinh thần làm việc và năng lực của từng học sinh. Đề động viên tinh thần học tập, giáo viên nên có những nhận xét cụ thể và cho điểm thích hợp.

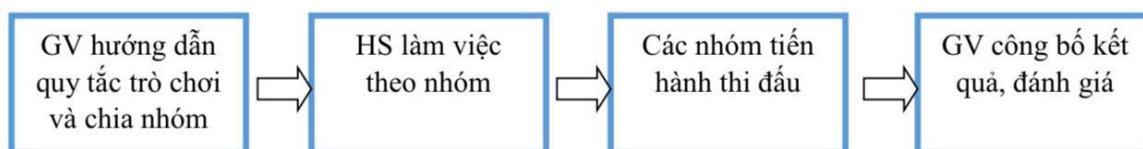
2.3.2. Phương pháp trò chơi

Trò chơi là một phương pháp dạy học kết hợp yếu tố giải trí, giúp học sinh ôn tập và tiếp thu kiến thức mới qua việc tham gia các cuộc thi hoặc trò chơi, trong đó nội dung học tập được tích hợp một cách sáng tạo. Cách tiếp cận này không chỉ tạo sự hứng thú cho học sinh mà còn giúp các em tiếp nhận thông tin một cách tự nhiên và dễ dàng.

Mục đích của phương pháp: Phương pháp dạy học tiếng Anh qua trò chơi nhằm mục tiêu khơi dậy sự hứng thú và tạo động lực học tập cho học sinh, đồng thời khuyến khích các em chủ động, tích cực tham gia vào quá trình tiếp thu kiến thức. Qua các hoạt động trò chơi, giáo viên có thể linh hoạt áp dụng các phương pháp giảng dạy sáng tạo, giúp đạt được mục tiêu giáo dục một cách hiệu quả. Bên cạnh đó, phương pháp này còn hỗ trợ phát triển tư duy sáng tạo và khả năng giải quyết vấn đề thực tế của học sinh, không chỉ trong học tập mà còn trong cuộc sống hàng ngày.

Cách thực hiện: Mục đích của trò chơi vận động không chỉ giúp học sinh ôn lại kiến thức đã học một cách thoải mái và thư giãn thông qua các hoạt động thể chất, mà còn tạo cơ hội rèn luyện khả năng tư duy, phát triển sáng tạo kết hợp với các hoạt động thi đua mang tính đoàn kết và chia sẻ. Khi tổ chức trò chơi vận động, giáo viên sẽ chia lớp thành các nhóm nhỏ và hướng dẫn cụ thể về các quy tắc của trò chơi, giúp học sinh hiểu rõ mục tiêu và nội dung thi đua.

Khi tổ chức dạy học theo phương pháp trò chơi vận động, giáo viên và học sinh thực hiện theo quy trình sau:

Hình 1. Quy trình thực hiện phương pháp trò chơi

2.3.3 Phương pháp đóng vai

Đóng vai là phương pháp dạy học, trong đó người học thực hiện những tình huống được mô phỏng về một chủ đề gắn với thực tiễn.

Mục đích của phương pháp: Phương pháp dạy học đóng vai giúp học sinh phát triển khả năng tự giác, độc lập và sáng tạo một cách tối đa, đồng thời nâng cao trí tuệ và giáo dục những phẩm chất

nhân cách quan trọng. Khi áp dụng phương pháp này trong giảng dạy môn tiếng Anh, giáo viên có thể làm phong phú thêm các phương pháp dạy học của mình, đồng thời góp phần vào việc đổi mới và nâng cao chất lượng giảng dạy môn tiếng Anh ở cấp tiểu học.

Cách thực hiện: Chuẩn bị cho hoạt động đóng vai:

Trước khi bắt đầu, giáo viên cần chia học sinh

thành các nhóm và giới thiệu rõ ràng về chủ đề hoạt động. Mỗi học sinh sẽ được giao một vai trò cụ thể, bao gồm vai “chính” và vai “phụ”. Những học sinh đóng vai “chính” và “phụ” phải thực hiện đầy đủ các nhiệm vụ, động tác và công việc theo yêu cầu của tình huống, phù hợp với mục tiêu học tập. Các học sinh còn lại sẽ tham gia vào nhóm nhỏ, và được phân công các nhiệm vụ cụ thể: nhóm theo dõi và nhận xét về vai “chính”, nhóm theo dõi và nhận xét về vai “phụ”. Bên cạnh đó, một số nhóm sẽ tập trung đánh giá các yếu tố như kỹ năng giao tiếp, thái độ, kiến thức, và khả năng giải quyết vấn đề của các vai diễn. Thời gian thực hiện vai đóng sẽ được xác định trước và không vượt quá 20 phút. Thời gian này có thể được tham khảo ý kiến của học sinh tham gia đóng vai để đảm bảo tính thực tế.

Tiến hành đóng vai: Trước khi bắt đầu, giáo viên cần làm rõ chủ đề, mục tiêu học tập và giao nhiệm vụ cho các học sinh. Học sinh sẽ hoàn toàn chủ động trong việc thực hiện vai diễn, bao gồm cả nội dung và thời gian. Giáo viên không nên can thiệp vào quá trình này, để đảm bảo tính tự nhiên và sáng tạo của các học sinh trong vai diễn. Chỉ khi thời gian vượt quá giới hạn hoặc không còn đủ thời gian cho phần thảo luận, giáo viên mới có thể kết thúc phần đóng vai.

Thảo luận sau khi đóng vai: Phần thảo luận này là yếu tố quan trọng của phương pháp dạy học qua đóng vai, giúp học sinh rút ra những bài học và nhận xét trực tiếp từ quá trình thực hiện. Giáo viên sẽ dẫn dắt buổi thảo luận này. Nội dung thảo luận sẽ tập trung vào các điểm sau:

Kỹ năng giao tiếp: Các học sinh sẽ đánh giá xem người đóng vai “chính” và “phụ” có trình bày và giải thích rõ ràng không. Ngôn ngữ sử dụng có phù hợp, dễ hiểu và dễ tiếp thu hay không.

Thái độ và phong cách giao tiếp: Các học sinh sẽ nhận xét về việc chào hỏi, cách xưng hô và phong cách giao tiếp. Họ có thể cảm nhận được sự

tôn trọng, chú ý lắng nghe và khả năng giải quyết yêu cầu của các vai diễn hay không.

Các biện pháp và cách thức giải quyết vấn đề trong vai diễn có đúng đắn không? Các giải thích và hướng dẫn có hợp lý và phù hợp với lý thuyết không?

Các học sinh cũng sẽ chia sẻ về những điều học được và kinh nghiệm rút ra từ phần đóng vai. Giáo viên cần khuyến khích học sinh tham gia thảo luận, tạo không gian để các em có thể thoải mái bày tỏ ý kiến. Nếu có những nhận xét chưa rõ ràng hoặc chưa chính xác, giáo viên sẽ tổ chức trao đổi thêm để đi đến kết luận đúng đắn. Trong trường hợp có vấn đề cần làm rõ hơn, có thể tổ chức thảo luận nhóm riêng sau buổi học.

Nhận xét tổng kết buổi đóng vai: Sau khi thảo luận, giáo viên sẽ đưa ra nhận xét tổng kết về buổi hoạt động đóng vai, dựa trên kết quả của phần thảo luận. Nhận xét này sẽ giúp học sinh nắm được những điểm mạnh và những điều cần cải thiện trong việc thực hiện các vai diễn, từ đó nâng cao hiệu quả học tập qua phương pháp này.

III. KẾT LUẬN

Phương pháp học tập trải nghiệm tạo cơ hội cho học sinh phát triển toàn diện, không chỉ về kiến thức mà còn về kỹ năng học tập, khả năng phân tích và ứng dụng vào thực tế. Cách tiếp cận này trang bị cho học sinh các kỹ năng sống cần thiết và giúp các em học tập hiệu quả hơn. Khi học tiếng Anh theo phương pháp trải nghiệm, học sinh có thể tiếp cận ngôn ngữ một cách tự nhiên và chủ động. Các từ vựng, cấu trúc ngữ pháp và kỹ năng giao tiếp được học qua thực hành trực tiếp, thay vì chỉ ghi nhớ như phương pháp học truyền thống. Học tiếng Anh qua trải nghiệm giúp học sinh sử dụng mọi giác quan và tham gia vào các tình huống thực tế, từ đó tăng khả năng ghi nhớ lâu dài. Hơn thế nữa, phương pháp này mang đến cho học sinh những bài học thú vị, đầy hứng khởi, và giúp giáo viên cảm nhận được năng lượng tích cực từ lớp học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Thị Ngọc Minh, Nguyễn Thị Hằng (2018), *Học tập trải nghiệm - Lý thuyết và vận dụng vào thiết kế tổ chức hoạt động trải nghiệm trong môn học ở trường phổ thông*, Tạp chí Giáo dục.
2. David Kolb (1984), *Experiential Learning: experience as the source of learning and development*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
3. Hội đồng Biên soạn Từ điển và Bách khoa thư Việt Nam (2001), *Từ điển Bách khoa Việt Nam (tập 3)*, NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Hương (2020), *Một số phương pháp dạy học tiếng Anh cho sinh viên qua hoạt động trải nghiệm*, Tạp chí Giáo dục.